

Hestealfabetet er fra 1897

Hestealfabetet er fra 1897

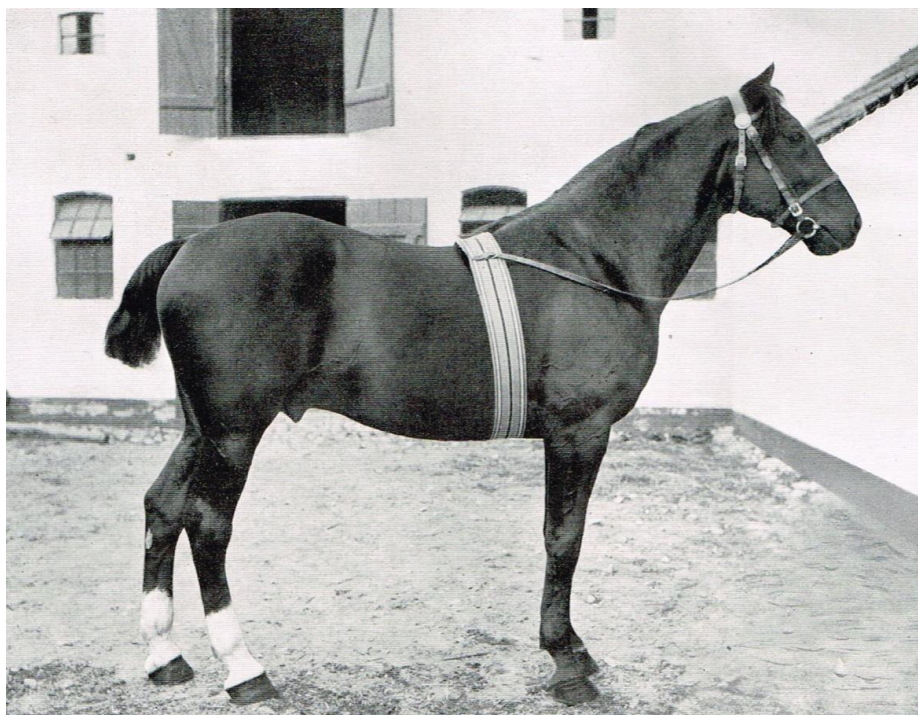
Historien om seks A-derbyer med odds fra 1,13 til 38,79 og om en hingst med 400 afkom, der ikke kom i travløb

Af Lars Donatzky - Fotos: Burt Seeger m.fl.

A-hestene løber derby i år, og det med forbogstavet er en 'gammel travet'. Forbogstavet A kan med sund sans og logik spores helt tilbage til femte årgang i det danske fødselsregister 1897, og der er ingen tvivl om, at travsportens store igangsætter Hugo Jørgensen var ophavsmand. Klaus Koch (klauskoch.se) var først til påpege dette. Det var frivilligt for opdrætterne fra begyndelsen, og systematikken ses måske først tydeligt i 1903, hvor Det Danske Travelskabs hingst Shadeland Lamott har 7 af 26 afkom med det 'rigtige' forbogstav G, hvor amerikaneren Goldmont har 6 ud af 19, og hvor Remus med Goldmont som far har 10 ud af 20 med G. Statistisk burde der være tre og ikke 23 G-afkom blandt disse 65, hvis der var tale om tilfældigheder.

Hingsten med flest afkom forsvandt

Nævnte Remus født i 1898 på det senere så berømte Rungstedlund/Rungsted Ladegaard med en frederiksborghingst som morfar og en jysk hoppe som mormor var den flittigst benyttede travhingst i perioden 1903 til 1914 med over 400 registrerede travere! Herefter gled han ud af stambogen med bemærkningen om, at hingsten var 'unddraget selskabets kontrol'.

Remus fra Rungstedlund

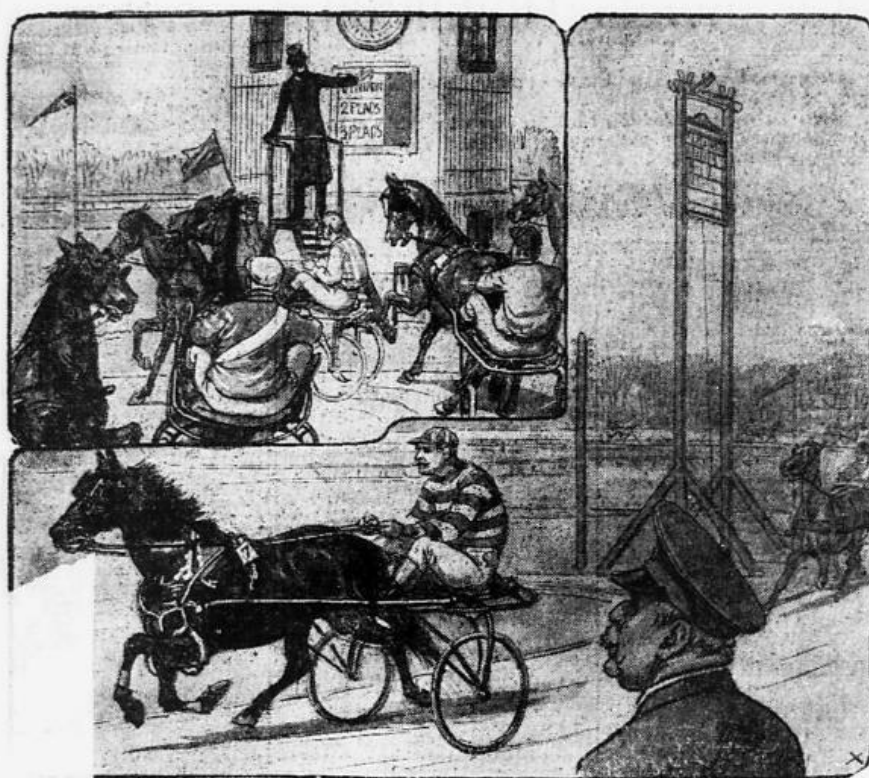
Med sit antal burde han blive dansk travsports første store hingst, en dansk Hambletonian, men hans mange afkom med de midtsjællandske hopper var åbenbart slet ikke avlet med væddeløb for øje, og blandt alle hopperne har jeg kun fundet en enkelt i en senere stambog, og den var gold ved bedækning. Stambogen i 1922 har en fortegnelse over hingste med 1.40-afkom, og her er Remus slet ikke

repræsenteret. Lidt af et mysterium, men afkommene efter den kraftige hingst må have været brugbare i landbruget, da gårdejerne år efter år brugte hingsten til de samme hopper.

Syv ud af ti derbyvindere var hopper

'A-derbyerne' startede altså i 1901 (17 heste i 1897-årgangen) med sejr for Lady Tom og den 33-årige amerikanskfødte stortræner og champion Joe May. Hoppen var efter den canadiske traver Tom Jefferson og havde en mor af engelsk fuldblod. Sejren var meget overraskende. Favoritten var indisponeret, næstfavoritten galoperede, og den længe førende opgav ævred på sidste omgang. Seks deltog. Odds var 5,81 – det eneste odds over 2 i de første ni år. Og i øvrigt var det igen en hoppesejr. Faktisk var syv af de første ti derbyvindere hopper. Forklaring?

Fri Travselskabets første Dag paa Charlottenlund Bane i g a a r.

Opløbet i Derbyet. — En vanskelig Start.

Politiken havde i begyndelsen af 1900-talet ofte en tegner ude til trevderbyet.

Her i 1909 ved en af Joe Mays andre derbysejre med Ingolf.

Derbyhistoriens laveste odds

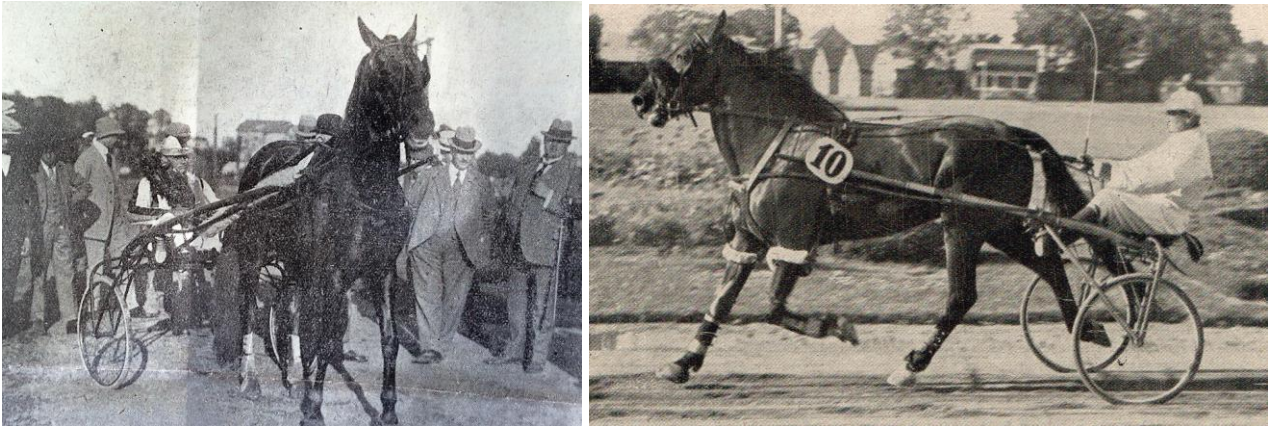
Næste A-årgang i 1920 (77 heste) havde heller ikke en A-vinder. Dreamwold (det skulle nok have været Dreamworld) med 33-årige Koster var på forhånd anset for overlegen, og af Væddeløbsbladets referat fremgår det, at parret en overgang førte med en halv baneomgang. Sejrsmarginen var dog 'blot' ni sekunder. Oddset var derbyhistoriens laveste med 1,13.

Dreamwold blev Kosters tredje derbysejr på seks år. Hingsten var søn af championhingsten The Dreamer, der i 1907 blev købt for det voldsomme beløb af 40.000 kr. i USA, efter at travselskabet havde vundet 1. præmie i Klasselotteriet på 180.000 kr. Dreamworld var en af tidens bedste heste, han blev derbyårets champion med 16.700 kr. (2.000 kr. i derbyet) og i alt vinder af 15 sejre i 69 starter til mere end 50.000 kr. indtjent.

Hestealfabetet er fra 1897

Triple Crown-vinder nr. 2

Fire af otte deltagere havde forbogstav A i dette 1920-derby. 19 år senere i 1939 var det 7 af 8. Årgangen havde 104 heste, og blandt disse en enkelt stjerne Willy B. med et forkert bogstav. Willy B., der senere var første danske hest i Prix d'Amérique, galoperede i derbyet.

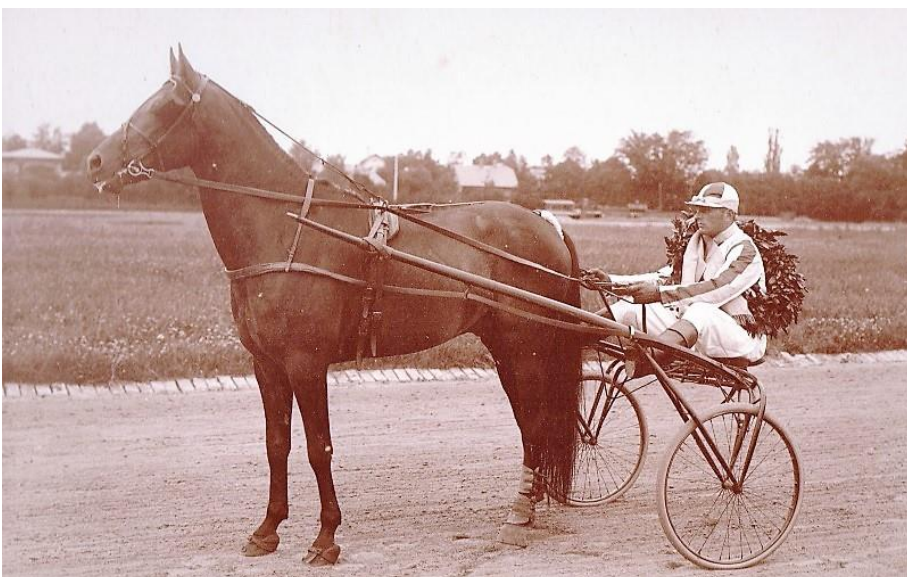
Dreamwold (Koster) efter sejr i 1920 og Aerolit (Hans Hansen) fotograferet i 1939

Derbyvinderen til odds 1,37 var en af sportens store stjerner, 34-årige Hans Hansens Aerolit, der var nr. 2 til at udføre triplen Opdrætningsløb, Kriterium og Derby. Før var kun Harriet A (1898-1900), og senere kun Emigrant (1961-1963) og Okay Bee (2008-2010).

I øvrigt havde Hans Hansen en skøn udtalelse om ejeren Mr. Scott før derbyet: »Aerolits ejer ser naturligvis gerne, at hingsten vinder derbyet, men kun såfremt den ikke bliver overanstrengt derved«.

Vurder selv på: <http://www.danskkulturarv.dk/dr/trav-derby/>

Aerolit med amerikanskfødte forældre var pengechampion i alle aldersklasser fra to til seks år. Det blev til i alt 40 sejre og 97.300, før han døde 7 år gammel af kolik i oktober 1942. Aerolit og Hans Hansen blev en af sportens oftest sejrende ekipager med 36 sejre sammen.

Her er et bedre foto, men med mindre action, af Dreamwold og Koster

Hestealfabetet er fra 1897

Hesten ingen kendte til

Årgangen var vokset til ca. 265 heste, da næste A-derby skulle afholdes efter 20 år i 1959. Forklaringen på springet på 20 år var, at I og J havde haft hver sin årgang for første og eneste gang i 40'erne, og i øvrigt var der ingen V-årgang i den periode, mens U, V og W ellers har været slået sammen. Q, X, Y, Z, Æ, Ø og Å taler vi jo ikke om, men Frankrig har f.eks. Q og Holland W, Y, Z.

Derbyårgangen havde en mega-stjerne i Ascari the Great, der var ubesejret i otte starter som 3-års og vandt Kriterium i ny rekord 1.24,0 for sæsonens nye 33-årige Lunden-champion Walther Kaiser. Der blev i vinterpausen talt om, at Ascari måske var travsportens hidtil største treårstalent, og at man skulle overveje at sætte den uden for totalisatorspillet i Derbyet. Og så var der forhåndsinvitation fra USA til det første VM året efter.

Men det viste sig, at Ascari havde fået en alvorlig skade i forbindelse med sidste start som treårs, og derfor blev den erfarne, tidligere træner Kai 'smiles' Hansen sat på opgaven at få hingsten på ret køl i derbysæsonen. Den havde først en intetsigende start på Amager, hvorefter den i ugen op til derbyet gik et sidste testarbejde sammen med staldens anden stjerne Triton Øbakken. Det gik rigtig stærkt. Men til gengæld gik hesten også halt i stald og måtte slettes af startlisten.

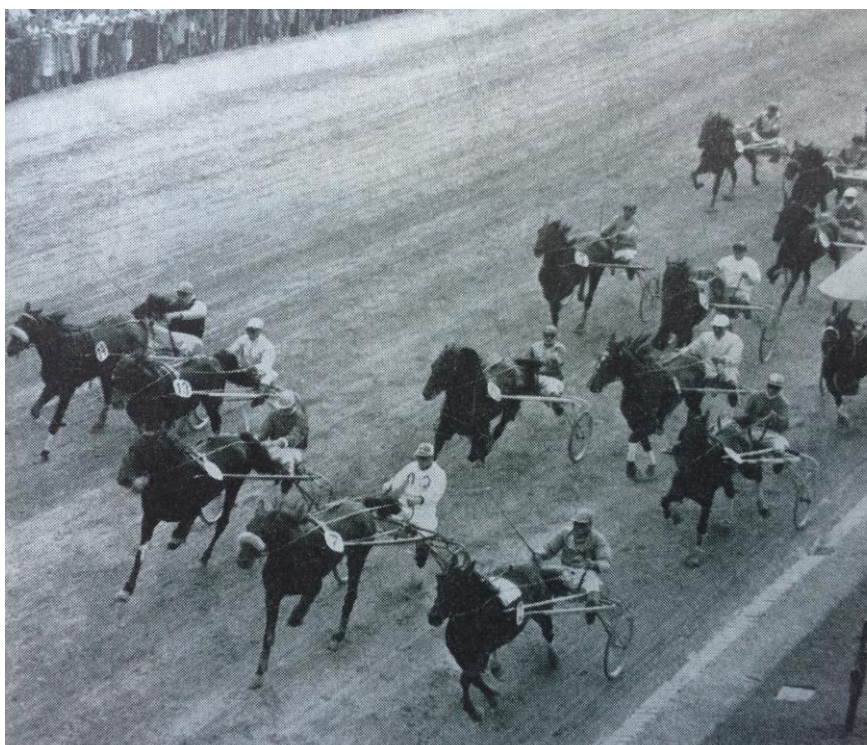
Ascari the Great (Walther Kaiser) på Amager 1958 og Aprilsnar (Leif Nielsen) på æresrunde i 1959

Med to afbud var der 19 heste til start i tre rækker bag startbilen, og med startspor nr. 2 var årgangens nr. to, Aconto, nu en klar favorit. Storebror Captain Frost var blevet nr. 2 året før, og bag Aconto sad Mark Ingdam, kuskebegavelsen, der var pressens feterede helt.

Krig på alle fronter

Mark Ingdam og Aconto fik spids, men ellers var der krig på alle fronter, og de to fotos på næste side viser tydeligt, hvor vildt det var. Man ser nemlig heste i fem spor forbi tårnet. Nej, det var ikke ved start, heller ikke ved mål, men derimod en omgang før mål på langdistancen 3000 meter. Jeg har hverken før eller siden set noget lignende.

Ingdam kørte med sikker kontrol indtil 500 meter før mål, hvor alt tegnede til sejr, da angriberne forståeligt var møre, men helt fra bagfeltet startede 38-årige Leif Nielsen og Aprilsnar en speed, der var så hurtig og så langvarig, at parret en halv omgang senere var suveræn vinder i næstbedste derbytid 1.23,9, klart foran Aconto 1.24,2. Med i krigen var Alema Tilt og Karl Laursen, der vistnok holdt sig væk fra Lundens storløb nogle år herefter.

Lå nummer 16-17 en omgang før mål!

Disse to fotos beskriver den mildest talt usædvanlige taktik i derbyet 1959. Der mangler en omgang. Heste i fem spor. Aconto (Mark Ingdam) fører med Akvavit (Ernst Petersen), Allegro (Gerhard Petersen), Aksel (Poul Guttermann) og Anita Cathrineberg (Sophus Bügel-Hansen) på siden. Midt i banen i andet geled ses Alema Tilt (Karl Laursen). Derbyvinderen Aprilsnar ligger som 16-17, blot med hovedet på billedet.

Folk var chokerede. Hvordan kunne dette ske. Aprilsnar med den jyske sejrshest Fux Director som far havde jo kun været middelmådig, selv om den havde ganske gået pænt på distancen i København for Odense-træner Andy Kierstein, og så havde den blot været tre uger i træning hos Leif Nielsen inden. Odds blev 38,79, næsthøjest i derbyhistorien efter Johnny Finance med odds 45,67 fra 1928

Nyt chok i Åby Stora Pris

Man var nærmest fornærmet i pressen. Hverken ejer Peter Rye-Jørgensen eller Leif Nielsen havde været til stede ved derbytræningen i Lunden i ugen før. 'Lille-Leif' havde nemlig den undskyldning at høre til de få, der selv under Lundens meeting trænede hestene på Amager - uden publikummer. Så informationerne var sparsomme, men Andy Kierstein/Leif Nielsen havde timet alt rigtigt, og Leif Nielsen kørte et af sine mange drømmeløb. Lidt senere på dagen styrtede han i derby-trøstløb og måtte en tur på hospitalet.

Aprilsnar viste senere, at den stod distancen, og så blev den endda i 1962 den eneste danske vinder af Åby Store Pris med den nævnte Kai 'smiles' Hansen i sulkyen. Hesten var igen gjort klar til stordåd og blev den største Stora Pris-overraskelse nogen sinde. Odds 48,63! Aprilsnar døde senere af kolik.

Adam Paradiso lappet sammen på fjorten dage

Den største A-årgang nogen sinde var derbyårgangen 1978 med 1062 føl, men kvaliteten fulgte ikke med kvantiteten. Det var på forhånd bestemt, at dette skulle være det sidste uden begrænsning til 12 deltagere. Der kom femten, og det store spørgsmål var, om det kunne lykkes Preben Kjærsgaard at 'lappe Adam Paradiso sammen' på 14 dage efter et Odense-løb, hvor den nærmest ikke kunne støtte på højre forben dagen efter, og hvor den generelt var muskeløvm i hele kroppen. Den var blevet nr. 2 i en gyselig gangart til Ax Luneborg i det løb, men bortset fra dette havde den efter sejr i Jydsk 4-års Grand Prix til odds 18 hævdet sig som den hurtigt opståede klare derbyfavorit.

29-årige Kjærsgaard modstod fristelsen med at teste i modsætning til Kaiser 19 år tidligere. Adam gik ikke hurtigt efter Fyn, mens staldmand Kent Friborg heksede med massage, ultralyd, kortison og masser af langsom motion.

Væddeløbet var forfærdeligt, et slagteriløb med Henrik Mylners (Apollo) ord. Ax Luneborg blev sinket 100 meter ved at hægte hjul, mens Adam holdt gangarten og vandt sikkert i ny derbyrekord 1.19,4 foran Asser Knab (Tommy Petersen) og Ax Luneborg (Klaus Detlefs). Kjærsgaard og Tommy Petersen fik ros for deres velovervejede taktik i et vildt løb, men Kjærsgaard slap håndstroppeerne, drev for hårdt og blev frataget sin ærespræmie. Igen var der styrt i derby-trøstløb, og nu var det Per Hansens tur til at komme på hospitalet.

Kjærsgaard vandt sit tredje Billund-championat det år, sit andet landschampionat året efter, og så blev han Lunden-champion efter flytning i 1981. Stærkt, at manden kører topløb her 38 år senere.

Også 1978-derbyet blev meget dramatisk, men her er det hele overstået, og Preben Kjærsgaard kører æresrunde med Adam Paradiso.

Hestealfabetet er fra 1897

Sidste A-vinder var 34-årige Peter Rasmussens helt forrygende Smokin Yankee-søn Atom Tess i 1997, der mødte op med et generalieblad a la Tarok og Axel, og med 47-årige Steen Juul i sulkyen.

Løbet blev meget dramatisk, da Attention New på første langside løb 'løbsk' for Flemming Jensen, løb op i sulkyen hos Steen Juul og forårsagede galop og et stort terræntab for Atom Tess. De endte i femte par udvendigt. Efter et angreb i tredje spor fra 1200 meter og hjem blev Atom Tess og Juul alligevel overlegne vindere, hvilket opløbsbilledet illustrerer. Aqua New (Lars Lykke) tog andenpladsen.

ATOM TESS, Præmiesum 1.689.600 kr. - Rek 1.14,0
4-årig brun hingst eft. Smokin Yankee-Goldie/Ronson R
Træner Peter Rasmussen - Kusk Steen Juul -
Ejer/Oprætter Stald Tess - Staldmand Emma Knudsen

Kusk	Bane	Dato	Dist	Plac.	Tid	Odds	Præmie	Steer
Juul	Lunden	20. april	2000 ma	1	1.17,3	16	20.000 kr.	
Steen Juul	Jägersro	10. maj	2640 ma	1	1.17,8	44.250 kr.		
Steen Juul	Lunden	5. juni	2000 ma	1	1.15,0	25	75.000 kr.	
Steen Juul	Århus	18. juni	2360 ma	1	1.18,1	13	10.000 kr.	
Steen Juul	Århus	6. juli	2360 ma	1	1.17,3	18	207.500 kr.	
Steen Juul	Lunden	30. juli	2000 ma	1	1.15,8	13	50.000 kr.	
Steen Juul	Billund	14. august	2500 ma	1	1.18,6	10	17.500 kr.	
Steen Juul	Lunden	31. august	3000 ma	1	1.17,7g	17	455.000 kr.	
Steen Juul	Åby	21. september	2140 ma	2	1.14,9	39	44.450 kr.	
Steen Juul	Lunden	28. september	2000 ma	1	1.16,0	12	10.000 kr.	
Steen Juul	Aalborg	14. oktober	2100 ma	1	1.15,9	12	82.500 kr.	
Steen Juul	Jägersro	25. oktober	2140 ma	1	1.14,0	73	222.250 kr.	

Starter 1997: 12: 11-1-0-0 Indtjent 1.238.450 kr. Hurtigste tid 1.14,0

Ser vi på afstamningerne tiden igennem på A-vinderne, starter det med en engelsk fuldblodshoppe og en canadisk hingst, herefter er det meste med amerikanskfødt far. Faderen til Aprilsnar, Fux Director, er dog født i Gribsvad tæt på Vissenbjerg på Fyn. Faderen til Adam Paradiso var opdrætterforeningens amerikanske hingst Flicking Star, mens Atom Tess blev bragt til verden ved at hente sæden udenlands hos svensk-amerikaneren Smokin Yankee. Nu er Dubois' franske hingste dominerende, og mon ikke, at Axel bliver første eksempel på en A-vinder med fransk far i Love You. Nu skal derbyet dog lige vindes først. (Historien er færdigredigeret i august 2016 før derbyet)